

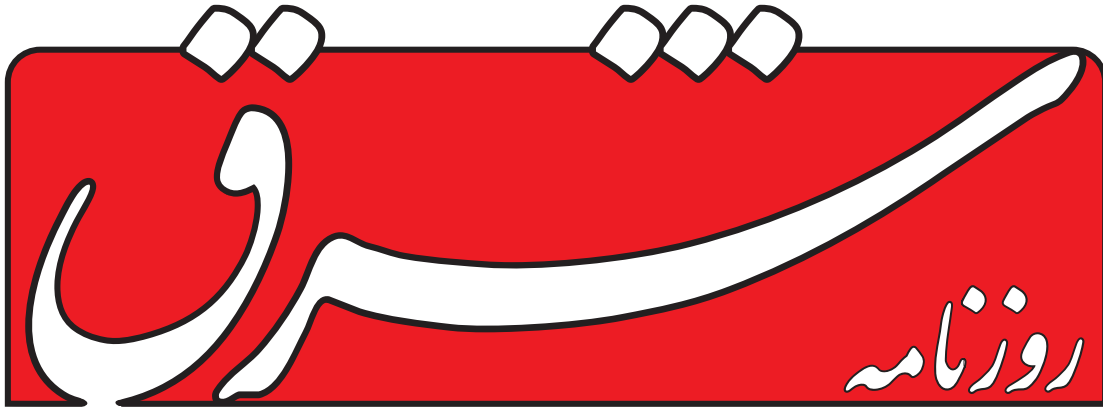


هم‌زمان با فرارسیدن ایام سوگواری سالار شهیدان
عزاداری ایام محرم در حسینیه
امام خمینی (ره) بدون حضور جمعیت

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: به مناسبت فرارسیدن ایام سوگواری سید و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (علیه‌السلام)، مراسم عزاداری در حسینیه امام خمینی(ره) و در حضور مقام معظم رهبری برگزار می‌شود...

صفحه ۲

یکشنبه ۲۴ مرداد ۱۴۰۰ • ۶ محرم ۱۴۴۳ • ۱۵ آگوست ۲۰۲۱



رئیس‌جمهور خبر داد:
قطعی شدن خرید ۳۰ میلیون
دزواکسن

گروه سیاست: رئیس‌جمهوری روز گذشته در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا با تأکید بر اینکه برای کنترل و توقف شیوع کرونا حتما باید یک عزم و اجماع ملی ایجاد شود، گفت: همه بخش‌های دولتی و غیردولتی، شخصیت‌های حقیقی و حقوقی...

صفحه ۲

سال هجدهم • شماره ۴۰۷۵ • ۱۲ صفحه • ۷۰۰۰ تومان

سر مقاله
معرفت‌شناسی هراس
و سیاست‌گذاری عمومی
کیومرث اشتریان



چگونه «شبه‌علم» می‌تواند حکمرانی را تپه کند؟ از طریق بنیان‌گذاری نظام سیاست‌گذاری بر هراس و تردید، بارها نسبت به رسوخ و نفوذ «شبه‌علم» در دستگاه سیاست‌گذاری کشور هشدار داده‌ام. «شبه‌علم» نه به دلیل ترویج خرافه علمی بلکه به دلیل ایجاد انحراف در نظام سیاست‌گذاری کشور و تعطیلی فکر و ترویج هراس از اندیشه است که خطرناک‌تر می‌شود. علم، حاصل گفت‌وگوی آزاد کارشناسی است و «شبه‌علم» با هراسی که در دل ایجاد می‌کند «دُرّانه آزادی» را از انسان می‌گیرد و دیوان و دیوان‌سالاری را در دالانی از وحشت و تاریکی فرمی‌برد. «معرفت‌شناسی هراس» یعنی یک دستگاه فکری که بر ایجاد ترس و تردید بنیان نهاده شده است و باورهایی را بر اساس سوءظن برمی‌سازد. این باورها از سیاست و حکمرانی تا علم و تمدن را در بر می‌گیرد. این ترس، تردید و نگرانی گونه‌ای از «شبه‌علم» را پدید می‌آورد. منفعت‌طلبی و سیاسی‌کاری افراطی از یک سو و توسعه پوشالی آموزش عالی و دانش کلام ایدئولوژیک از سوی دیگر سبب شده است گاه مشاوره‌های مهلکی به تصمیم‌گیران کشور داده شود و آنها را به عرصه‌های خطرناکی بکشاند، از کروناپای مستعان تا اتکا به تولید واکسن کرونا، به نمونه‌هایی از این «شبه‌علم» توجه کنید:

ترازیخته به‌مثابه توطئه استخبار، توطئه عقیم‌سازی مسلمانان، توطئه صهیونیست‌ها برای بیمارکردن مسلمانان از طریق آلودگی آب زمزم، نفوذ در دستگاه‌های دولتی (البته صرفاً مقصود دولت حسن روحانی بود و دیگران از این نفوذ میرا هستند)، کروناپای مستعان، تولید واکسن، فراماسونری، دسترسی به اسرار کشور از طریق «گوام» (FATF) و در نهایت حکایت تلخ واکسن که امروزه دیگر زبانه‌زده همگان است. ده‌ها نمونه از چنین هراس‌افکنی‌هایی در بدنه نظام سیاست‌گذاری وارد شده و نظام تصمیم‌گیری در کشور را مختل کرده است. مهم خود این اظهارات نیست؛ در همه دنیا چنین ادعاهای بی‌پایه و اساسی از سوی شایع‌پان مرسوم است. مهم آن است که برخی مقامات مسئول در معرض باور قرار می‌گیرند و مثلاً درخصوص آلودگی آب زمزم دستور اقدام به آزمایش آن می‌دهند. مهم این است که برخی از این سخنان در جلسات سخنرانی‌های پدافند غیرعامل ترویج می‌شده که خود یک نهاد تأثیرگذار در سیاست‌هاست. مهم آن است که این سخنان در صداوسیما رسمی کشور بازتاب وسیع داده می‌شود و در نهایت مهتر از همه این است که چنین اظهارات بی‌پایه و اساسی تحت عنوان «علم» به دستگاه سیاست‌گذاری کشور وارد می‌شود. هراس ایجاد می‌کند و مخالفان را با اتهاماتی مانند مملکت‌فروشی و خودفروشی و جاسوسی می‌راند. خدایش بیمارزد دانشمند عزیز مرحوم دکتر بهزاد قریب‌زادی، از بنیان‌گذاران پژوهشکده بیوتکنولوژی و مچگری طرح برنج ترازیخته که گفته بود تاکنون اجازه رهاسازی محصولات ترازیخته به محققان داده نشده و این از فناوری‌های حساسی مسئولان ناشی می‌شود.

اما ببینیم که معرفت‌شناسی هراس و «متدولوژی» و وحشت چگونه کار می‌کند؟ هراس، یک حالت روانی است که قواعد شناختی ویژه‌ای را بر انسان بار می‌کند. توان اندیشیدن، جسارت ناآوری و اعتمادبه‌نفس را از او می‌گیرد. منظر می‌ماند که دیگری به او بگوید که چه کن و چه نکن، ترس، هزارد تسلیم است و نخستین کاری که با روح و روان انسان می‌کند آن است که نظام شناختی وی را مختل می‌کند و او را آماده «تسلیم محض شدن» می‌کند. زمینه‌گونه‌ای حکمرانی فرقه‌ای را در نظام تصمیم‌گیری فراهم می‌کند. در فرقه‌ها، هراس درونی ابزار اصلی تبعیت است. فرقه‌های انحرافی با ایجاد معنویت کاذب گونه‌ای قداست دروغین و نوعی دالان نامرئی از کیش شخصیت ایجاد می‌کنند که مهم‌ترین سازوکار فرمانبری را ایجاد می‌کند. همین سازوکار می‌تواند در رابطه استاد و دانشجو یا رئیس و مرنوس پدید آید و قدرت تفکر را از انسان سلب کند. اگر در نظام تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری چنین رابطه‌ای شکل گیرد خرد و عقلانیت را از آن می‌گیرد. کارکرد «گاندو» همین هراسی است که به نقش انگلستان در کودتای ۲۸ مرداد اشاره نکند؛ به طوری که در هزار صفحه سند آزادشده، حدود صد خط آن حذف شده است.



تصویر: مهدی میرزاد، فارس

پذیرش استعفای زاکانی از سوی نمایندگان که به وزیر کشور بابت شهرداران غیرمتخصص کارت زرد دادند

یک بام و دو هوای
مجلس انقلابی

در همین زمینه: حق بر شهر و شهردار قانونی

صفحه‌های ۹ و ۲

تیر دو
کابل تکرار
کابوس سایگون؟

- ادامه پیشروی طالبان و ورود اولین گروه از نیروهای آمریکایی به کابل
- درخواست بیش از ۱۲۰۰ فعال مدنی و حقوق بشر از سازمان ملل

صفحه‌های ۸ و آخر

تیترا
«اوجی» وزیر نفت پیشنهادی دولت کیست
وزیر خاکستری

صفحه ۵

چالش تازه
ایران و عربستان
به خاطر یک مدال

صفحه ۱۱

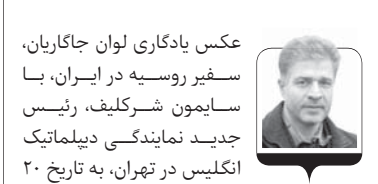
نامه ۳۵۷ استاد دانشگاه به مسئولان دولتی
اتحاد ملی
در برابر کرونا

صفحه ۹

پرونده‌های روی میز
امیر عبداللهیان

صفحه ۴

حرف اول
عکس جنجالی و دانش هرمنوتیک
سید صادق حقیقت



عکس یادگاری لوان جاگاریان، سفیر روسیه در ایران، با سایمون شرکلیف، رئیس جدید نمایندگی دیپلماتیک انگلیس در تهران، به تاریخ ۲۰ مرداد ۱۴۰۰ فرایون یا گریدور تاریخچه سفارت روسیه در تهران (مشابه عکس مربوط به اشغال ایران در سال ۱۹۴۳)، خیرساز شد. این عکس به‌گونه‌ای است که یادآور عکس تاریخی استالین و چرچیل (البته، با حضور روزولت) است. رهبران جمهوری اسلامی ایران و بسیاری از مردم نگاهی منفی به این عکس داشتند، اما سفرای انگلیس و روسیه بلافاصله عذرخواهی کرده و اعلام کردند قصد منفی در پشت این صحنه نبوده است. هرمنوتیک به‌عنوان یک نظریه و یک روش شاید بتواند به فهم قضیه کمک کند. براساس هرمنوتیک کادامر و هایدگر وقتی متن یا اثری از دست مؤلف خارج می‌شود، تنها متن و مفسر تعیین‌کننده خواهند بود؛ بنابراین، دنبال قصد مؤلف نباید گشت. برعکس متفکرانی مانند اسکینر و هرش معتقدند نیت مؤلف مهم است و راه‌هایی برای کشف آن وجود دارد. اگر براساس نحله دوم پیش رویم، حداقل سه احتمال وجود خواهد داشت:

۱- برداشت جمهوری‌خواه‌های ایران و بسیاری از ایرانیان: این عکس به سابقه استعماری دو ابرقدرت، امکان همکاری موفق آنها و تحقیر ایران اشاره دارد. جالب این است که واکنش ظریف، وزیر خارجه دولت دوازدهم و امیرعبداللهیان، وزیر خارجه پیشنهادی دولت سیزدهم (و بسیاری از اصولگرایان و اصلاح‌طلبان) با هم مشابهت دارد. این تفسیر با مشکلاتی روبه‌رو است: اولاً آیا این کار عقلاانه است که این دو قدرت بخواهند ایران اسلامی را تحقیر و بلافاصله بعد از انتشار عکس عذرخواهی کنند؟! ثانیاً این عکس راهبرد اعلام‌شده جمهوری اسلامی ایران را از این جهت با مشکل مواجه می‌کند که سیاست‌گرایی به شرف قرار بود ما را از (آمریکا و) انگلیس دور و به روسیه (و چین) نزدیک کند، درحالی‌که مفاد و معنای این عکس چیز دیگری را نشان می‌دهد. در واقع، ایران در رخدادی واحد نمی‌تواند با نگاه بدبینانه به انگلستان و با دید خوش‌بینانه به روسیه بنگرد!

ادامه در صفحه ۶

یادداشت
نقشه راه نفت در دولت جدید
علیرضا سلطانی
کارشناس اقتصاد انرژی

صنعت نفت با بیم و امیدهای زیادی چشم‌انتظار شکل‌گیری دولت جدید و پیشبرد اهداف و سیاست‌های در جریان و معطل است. انتخاب فردی از درون صنعت نفت که مراتب ترقی خود را از پایه شروع کرده، سال‌ها در مصاد عالی این صنعت حضور داشته، با مسائل چالش‌ها و ظرفیت‌های آن آشناست و صبغه فنی و مدیریتی وی بر صبغه سیاسی او رجحیت داشته. فرصت خوبی برای مدیریت صنعت نفت در دولت جدید به شمار می‌آید. این انتخاب به طور طبیعی بسیاری از نگرانی‌ها نسبت به نحوه مدیریت صنعت نفت و چگونگی مواجهه با چالش‌ها را از بین می‌برد. صنعت نفت متأسفانه دهه‌هاست که موتور محرکه اقتصاد ایران است. موتوری که در یک دهه گذشته هدف شدیدترین تحریم‌ها و محدودیت‌ها قرار دارد. خاموشی و بی‌حرکتی یا کندی این موتور، اقتصاد وابسته به نفت ایران را در رکود قرار داده است. راه‌هایی از این وابستگی که آسیب‌پذیری بالایی را برای کشور به همراه داشته، علاوه بر تغییرات بنیادین در ساختار اقتصادی کشور از منظر اقتصاد سیاسی، اتفاقاً بر محور نفت و صنایع وابسته به آن است. ایران دارنده بالاترین ذخایر هیدروکربوری (مجموع نفت و گاز) در جهان است و با وجود استحصال برده‌های متعددی تضمین خواهد گز در یک قرن گذشته، هنوز منابع عظیم نفت و گاز ایران دست‌نخورده باقی مانده است. این ذخایر که با نفت حدود ۵۰ دلار، ارزش تقریبی نزدیک به ۱۵ هزار میلیارد دلار را دارد، ثروت بزرگی است که در صورت استفاده بهینه و مناسب، آینده اقتصادی ایران برای دهه‌های متعددی تضمین خواهد شد. منتها باید در نظر داشت که این منابع عظیم خدادادی عمری محدود و ازگذاری اقتصادی کوتاه‌مدتی دارند؛ به این معنا که ارزش کنونی این منابع دائمی و پایدار نخواهد بود و هرچه می‌گذرد تحت تأثیر جریان‌ات قدرتمند بین‌المللی متأثر از ملاطحات زیست‌محیطی، اقتصادی و توسعه‌ای، ارزش و قابلیت ثروت‌آفرینی و توسعه‌گرایی آن برای کشور در حال کاهش است؛ به گونه‌ای که در افق ۲۰۵۰ هژمونی منابع هیدروکربوری و حتی گاز در سطح پایینی قرار گرفته و میزان تقاضا برای نفت و گاز با آهنگی تند تحت تأثیر افزایش حساسیت‌ها نسبت به مخاطرات آب‌وهوایی که آثار آن با حوادث اقلیمی آشکار است...

ادامه در صفحه ۴

یادداشت
آمار تفکیکی کرونایی‌ها
احسان هوشمند

آمار، مبنای شناخت و درک دقیق و واقعی از بسیاری از پدیده‌های اجتماعی و از جمله پدیده‌های بهداشتی است و هر نوع برنامه‌ریزی در این حوزه نیازمند استفاده از آمارهای چندوجهی از پدیده مورد بررسی است. حدود ۱۸ ماه است که ایرانیان مانند بسیاری دیگر از کشورها با ویروس کرونا دست‌به‌گریبان هستند. در این دوره ده‌ها هزار خانواده داغدار از دست‌دادن عزیزان مستند و صدها هزار خانواده نیز با پیامدهای جسمی، روانی، اجتماعی و اقتصادی کرونا دست‌وپنجه نرم می‌کنند و مشخص نیست این روند تا چه زمانی استمرار خواهد داشت؟ با وجود ابعاد انسانی غم‌انگیز و نگران‌کننده اشاعه کرونا و پیامدهای اجتماعی و اقتصادی بزرگ آن، متأسفانه آمارهای منتشرشده توسط مقامات و دستگاه‌های مسئول چندان کمکی به درک دقیق‌تر از وضعیت جاری در کشور نمی‌کند.

۱- اگرچه در ماه‌های گذشته آمار روزانه مبتلایان جدید و فوتی‌های ناشی از کرونا منتشر می‌شود، اما اطلاعات تکمیلی به‌ویژه درباره میزان و تعداد کسانی که فوت آنها مشکوک به کروناست، منتشر نمی‌شود. با توجه به مراجعه‌نکردن گروهی از مبتلایان به مراکز درمانی یا انجام‌ندادن تست یا ناتوانی افراد قابل توجهی است.

۲- آمار تفکیکی کرونا براساس استان، شهرستان و شهر و همچنین آمار مبتلایان و فوتی‌ها به تفکیک شهر و روستا و تفکیک جنسی یعنی مرد و زن و همچنین تفکیک گروه‌های سنی، تفکیک کسانی که واکسن تزریق کرده‌اند و کسانی که واکسن تزریق نکرده‌اند و نیز تفکیک فوتی‌ها و مبتلایان واکسن‌زده بر مبنای نوع واکسن از دیگر داده‌هایی است که انتشار آنها به کمک پزشکی اجتماعی و برنامه‌ریزان می‌آید.

۳- بی‌توجهی به انتشار آمار تفکیکی مبتلایان و فوتی‌ها گذشته از ایجاد اختلال در روند برنامه‌ریزی برای مقابله با گسترش ویروس، موجب تشدید بی‌اعتمادی به آمارهای رسمی منتشرشده توسط مسئولان می‌شود.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت
پیشنهادی به آقای رئیس‌جمهور
محمدحسین شیخ‌محمدی

اول. کشاورزی با زیربخش‌هایی مانند زراعت، باغبانی، دامداری، مرغداری، شیلات و... از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور است و نقش آن در تأمین امنیت غذایی، توسعه و ثبات اقتصادی، ایجاد اشتغال، حفظ منابع طبیعی، توسعه پایدار، رفاه اجتماعی و رشد اقتصاد ملی انگارناشدنی است. توسعه بخش کشاورزی و صنایع وابسته به آن ضمن بهبود وضعیت اقتصادی کشور و ارتقای توان معیشتی کشاورزان به کاهش شکاف درآمدی بین خانوارهای شهری و روستایی کمک خواهد کرد. کشور ایران دارای توان بالقوه منابع طبیعی و تنوع گسترده آب‌وهوایی و اقلیمی (مانند خاک، ارتفاع از سطح دریا، بارش، نور و...) برای کشاورزی است. کشاورزی با رشد خود زمینه کاهش فقر، تولید ثروت، ایجاد اشتغال، ارزآوری و توسعه صنایع را به‌همراه خواهد داشت. کشاورزی وابستگی بالایی به پارامترهای محیطی دارد و شرایط آب‌وهوایی و اقلیمی تعیین‌کننده اصلی مکان، منابع تولید و بهره‌وری فعالیت‌های کشاورزی است.

دوم. تغییر اقلیم و خشک‌سالی واقعیت امروز و آینده ایران است. بحرانی که باید آن را بزرگ‌ترین چالش حال حاضر و آینده کشاورزی ایران و جهان معرفی کرد؛ بحرانی که توسعه کشاورزی را با مشکلات جدی روبه‌رو خواهد کرد. کشاورزی با دلیل برهم‌کنش شاخصی و مستقیم با شرایط آب‌وهوایی، تأثیر معنی‌داری از پدیده تغییر اقلیم می‌پذیرد و در برابر آن بسیار آسیب‌پذیر است. کوچک‌ترین تغییر در اقلیم، پیامدهای ویژه‌ای بر امنیت غذایی و کشاورزی بر جای خواهد گذاشت. تغییرات اقلیمی از طریق تغییر در میانگین دما و بارش، تغییرات دما، تغییرات دما، دسترسی به منابع آب سطحی و زیرزمینی و یا ایجاد رودهای مخربی مانند سیل و بحران آب می‌تواند تأثیرات منفی بسیاری بر کشاورزی داشته باشد.

سوم. افزایش فراوانی وقوع پدیده‌های مخرب جوی- اقلیمی در ایران نشانه‌ای از بروز تغییر اقلیم است و اثرات مهمی بر کشاورزی ایران مانند کاهش فعالیت و درآمد در بخش کشاورزی به دلیل گسترش بحران آب را به‌همراه داشته است. خسارات ناشی از تغییرات اقلیمی و خشک‌سالی بر کشاورزی شامل اثرات مستقیم اقتصادی (کاهش تولید محصولات کشاورزی و دامپروری) زیست‌محیطی (کاهش کمیّت و کیفیت منابع آبی و خاک) و اجتماعی (حاشیه‌نشینی و مهاجرت) است.

ادامه در صفحه ۶

یادداشت
اسناد جدید کودتای ۲۸ مرداد
رضا سعیدی‌فیروز آبادی

کتاب «بحران نفت در ایران» اثر جدیدی است از «اروند آبراهامیان»، استاد تاریخ دانشگاه شهر نیویورک که اخیراً به چاپ رسیده است. این اثر با توجه به اسناد وزارت خارجه آمریکا درباره کودتای ۲۸ مرداد که در سال ۲۰۱۷ آزاد شده، به رشته تحریر درآمده است. اگرچه درباره نقش دولت ایالات متحده در کودتای ۲۸ مرداد کتب بسیاری نوشته شده است؛ ولی این اسناد حاوی نکات و جزئیات جدیدی است. این اسناد نشان می‌دهد که شرکت‌های نفتی و به تبع آنان دستگاه دیپلماتی آمریکا در انگلستان به‌هیچ‌وجه حاضر به مصالحه با دولت دکتر مصدق در زمینه ملی شدن نفت نبودند. چرند آنان حاضر شدند که به طور صوری ملی شدن نفت ایران را بپذیرند؛ ولی در عمل خواستار آن بودند که صنعت نفت ایران کما فی‌السابق به دست آنان اداره شده و در عمل نقشی به ایران داده نشود. دلیل اصلی آنان این بود که هرگونه مصالحه با ایران، باعث خواهد شد کشورهای دیگر نیز راه ایران را رفته و کنترل بازار جهانی نفت از دست آنان خارج شود. برخی از دیپلمات‌های انگلیسی و آمریکایی اصرار می‌ورزیدند که حتی اگر ایران به دامان بلوک شرق بیفتد، نباید با ایران مصالحه کرد؛ زیرا این امر کل صنعت نفت دنیا را به خطر خواهد انداخت. نکته دیگر آنکه آمریکا و انگلیس به‌شدت از همراهی نکردن شاه در برکناری یا همراهی او با کودتا از او انتقاد می‌کنند. به گفته آنان، شاه معتقد بود که به علت محبوبیت دکتر مصدق تنها از طریق اقدام مجلس می‌شود او را برکنار کرد. آنان شکست قوام و ۳۰ تیر را به علت همکاری نکردن شاه با او می‌دانند؛ به طوری که بعد از قضیه ۳۰ تیر، سفیر آمریکا (هندرسون)، به طور مستقیم به شاه می‌گوید که در صورت همکاری نکردن او با کودتا، آمریکا از جانشینی علیرضا، برادر شاه، به جای او استفاده خواهد کرد. نکته جالب دیگر این است، اشاره به نقش دستگاه جاسوسی انگلستان (ام‌آی ۶) در کودتا است. جالب اینکه در این اسناد ذکر شده است که در سال ۱۹۷۸، انگلستان از آمریکا رسماً درخواست می‌کند که این اسناد به نقش انگلستان در کودتای ۲۸ مرداد اشاره نکند؛ به طوری که در هزار صفحه سند آزادشده، حدود صد خط آن حذف شده است.

ادامه در صفحه ۴

ادامه در صفحه ۲